

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi P. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa 3460/23

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 1 kwietnia 2025 r.,

oddala skargę.

Marek Dobrowolski Paweł Wojciechowski Elżbieta Karska

UZASADNIENIE

P.K. (dalej: „skarżący”) w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 19 lutego 2025 r. (data stempla pocztowego – koperta k. 6 akt I Sk 6/25) wniósł o:
(1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Apelacyjnym w Warszawie w sprawie z powództwa P. K. z udziałem H. sp. z o.o., sygn. akt I ACa 3460/23, nastąpiła przewlekłość postępowania; (2) wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia do podjęcia zgodnych z k.p.c. czynności zmierzających do uzupełnienia braków apelacji oraz rozpoznania wniosku pozwanej o zwolnienie z kosztów sądowych – w terminie 7 dni, zaś w przypadku ewentualnego uzyskania przez pozwaną

zwolnienia z opłaty od apelacji / ewentualnego uzupełnienia przez pozwaną braków fiskalnych apelacji o wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia do merytorycznego rozpoznania apelacji w terminie 2 (dwóch) miesięcy od usunięcia braków apelacji; (3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 10.000 zł; (4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz P. K. kosztów tego postępowania wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1725), dalej jako: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji

polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko

Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa została zainicjowana pozwem złożonym w postępowaniu upominawczym 10 września 2021 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w Warszawie k. 3). Apelacja pozwanego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 20 listopada 2023 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Warszawie k. 287). W okresie od wniesienia apelacji do wniesienia skargi na przewlekłość Sąd Apelacyjny podejmował czynności mające na celu organizację postępowania takie jak wylosowanie sędziego referenta (k. 288), wpisanie sprawy do repertorium, ACa” (k. 289) jak też podejmowane były inne czynności. Pismami z 20 lutego 2024 r. oraz 16 kwietnia 2024 r. skarżący zwrócił się do Sądu Apelacyjnego o podjęcie czynności mających na celu usunięcie braków formalnych apelacji pozwanego w zakresie opłaty. 20 czerwca 2024 roku skarżący ponownie skierował do Sądu Apelacyjnego pismo, w którym wskazał,

że przez 7 miesięcy nie podjęto czynności w sprawie. 3 lipca 2024 roku zarządzono poinformowanie skarżącego o tym, że sprawa będzie brakowana i rozpoznawana według kolejności wpływu – zgodnie z Regulaminem urzędowania sądów powszechnych. 10 lipca 2024 r.

Sąd Apelacyjny podjął czynności zmierzające do nadania biegu apelacji pozwanego tj. przeprowadził kontrolę formalną apelacji i wezwał pozwanego do uzupełnienia jej braków poprzez uiszczenie opłaty sądowej (k. 314). W piśmie z 7 sierpnia 2024 roku pozwany wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 324). W piśmie z 3 września 2024 roku skarżący wskazał, że pozwany nie zasługuje na zwolnienie z kosztów (k. 441). Pismem z 22 listopada 2024 r. skarżący złożył kolejne ponaglenie, wskazując na uprzednie pisma o podjęcie czynności, sygnalizując, że postępowanie przed Sądem Apelacyjnym prowadzi do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania (k. 444). W pismach z 5 grudnia 2023 r., 20 lutego, 16 kwietnia, 20 czerwca, 3 września, 22 listopada i 16 grudnia 2024 r. skarżący wnosił o nieuwzględnienie wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych – także na wypadek złożenia takiego wniosku oraz zarządzenie sprawdzenia sytuacji majątkowej pozwanego, wskazując, że posiada on majątek pozwalający pokryć te koszty (opłatę od apelacji). Postanowieniem z 4 grudnia 2024 r. zarządzono dochodzenie co do rzeczywistego stanu majątkowego pozwanego oraz wezwano jego pełnomocnika do przedstawienia dokumentów, z których wynika sytuacja finansowa pozwanego. (k. 446). Pełnomocnik pozwanej nie odebrał w terminie korespondencji z Sądu Apelacyjnego w Warszawie i z dniem 19 grudnia 2024 r. została ona uznana za doręczoną przez portal informacyjny, a wyznaczony pozwanemu termin upłynął z dniem 30 grudnia 2024 roku. W piśmie z 16 grudnia 2024 r. skarżący podtrzymał dotychczasowe stanowisko dotyczące wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 449). W piśmie z 27 grudnia 2024 roku pełnomocnik pozwanego złożył oświadczenia dotyczące sytuacji majątkowej pozwanego (k. 453). Postanowieniem z 27 lutego 2025 r. częściowo zwolniono pozwanego od kosztów sądowych, tj. ponad kwotę 6 000 zł (k. 456).

Nie mogło też umknąć uwadze Sądu Najwyższego, że postanowieniem z 7 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie udzielił skarżącemu

zabezpieczenia roszczenia (k. 83), a następnie postanowieniem z 22 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie udzielił skarżącemu dalszego zabezpieczenia roszczenia (k. 229). Skarżący korzysta zatem z tymczasowej ochrony prawnej udzielonej na czas trwania niniejszego postępowania. Ponadto, uznać należało, że cel skargi został osiągnięty, albowiem zgodnie z żądaniem skargi Sąd Apelacyjny podjął czynności zmierzające do nadania biegu apelacji, natomiast w wyniku podjętych czynności obecnie apelacja pozwanego oczekuje na uzupełnienie braku fiskalnego. Z treści pisma Sądu Apelacyjnego w Warszawie wynika, że odpis postanowienia z 27 lutego 2025 r. wraz z uzasadnieniem został przesłany pełnomocnikowi pozwanego za pośrednictwem Portalu Informacyjnego (k. 457).

Mając na uwadze powyższe uznać należało, że samo postępowanie apelacyjne wprawdzie trwa długo (od momentu wpływu apelacji pozwanego do Sądu Apelacyjnego w Warszawie do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania upłynęło około 15 miesięcy) co wymaga poprawy, jednakże mając na względzie cały tok postępowania, który na dzień wniesienia skargi wyniósł w obu instancjach około 3 lat i 5 miesięcy, jak też uwzględniając czynności podejmowane w toku tego postępowania, w tym związane z rozpoznaniem wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych, nie sposób było uznać, ażeby w niniejszej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Wobec powyższego brak jest podstaw do uwzględnienia skargi.

Dlatego też Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, oddalił skargę.

Marek Dobrowolski Paweł Wojciechowski Elżbieta Karska

[SOP]

[a.ł]